

UČITELJSKI T O V A R Š.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. dan vsakega meseca, in velja za celo leto v tiskarnici in po pošti 2 gl. 50 kr., za pol leta 1 gl. 30 kr. nov. dn.

Tečaj II.

V Ljubljani 1. februarja 1862.

List 3.

Nauk v branji v srednjem in višjem razredu ljudskih šol.

(Dalje.)

Kjer se otroci v šoli navadijo branje po jeziku svojega kraja zavijati, jih kdo drugi težje razume, in tudi izobraženim ušesom se tako zavijanje kaj ne prilega. Hočemo tedaj prevdariti, kako naj učitelj odvraca ali brani, da branje ne bo nerazložno in nerazumljivo.

Učitelj naj tedaj naj pred tirja, da učenci počasi in razložno berejo.

Ako učenec počasi bere, ima dovolj potrebnega časa, da vsako besedo na tanko pogleda in vse njene obstojne dele izgovori. Zato ker je učenec v srednjem razredu le bolj posamezne besede in kratke (gole) stavke bral, se mu pri začetku težko zdi, da bi hitreje postopal. Tudi v višjem razredu, akoravno so učenci že bolj navajeni težkih besed in stavkov, je treba, da se počasi bere in tako očem in jeziku dovoli potrebnega časa.

Ako se razložno bere, more ta, ki glasno bere, kakor tudi učenik in drugi učenci pomote spoznavati. Učenca, ki glasno bere, pa morajo vsi drugi, sprednji in zadnji, dobro slišati in razumeti. To se lahko zgodi, akoravno se pri branji presilno ne vpije. Vendar nekteri otroci ne berejo dosti glasno zato, ker še sami sebi ne zaupajo, pa tudi zato, ker nimajo radi, da bi drugi njih pregreške in slabosti slišali in spo-

znali. Včasih otrok tudi zato nerazločno bere, ker se pri branji napak derži. Učenec naj, kadar bere, ravno po koncu stoji, — glave ne sme na persi naslanjati, ne bukev preblizo oči, pa tudi ne predalječ držati, ali pa jih še celó na klopi imeti.

Akoravno bi pa učitelj še tako dobro pazil, da bi učenci dosti počasi in razločno brali, bi vendar vse to le malo koristilo, ko bi ne bilo pri branji ob enem tudi vse tiho in mirno. Učitelj naj si tedaj tudi zeló prizadeva, da bo posebno pri branji po vsi šoli vse mirno in tiho. Le tako, če je pri branji vse mirno in tiho v šoli, more branje vsem prav koristiti. Treba je tudi, da pri branji vsi učenci na tanko poslušajo in pazijo na to, kar se bere. Kratki čas, ki se posameznim učencom za glasno branje odloči, ne zadostuje, da bi se učenec navadil urno brati. Celó uro, dokler se bere, se mora vsa šola brati vaditi; to pa se le izveršuje, če vsi učenci za glasnim bravcom na tanko z mislimi sledijo in berejo, ter slišijo, kar in kako učitelj te in une pomote pri branji popravlja in odvrčuje. Spreten učenik ne vidi in ne posluša le tega, ki bere, temuč vlada tudi ob enem vse po vsi šoli. Če je učitelj tega vaje, ne prezre nobene tudi naj manjše nerodnosti, ali nepazljivosti. On že po tem, kako se kak učenec obnaša in vede, precej sklepa, kako kdo za glasnim bravcom pazi in po tistem bere. Nepazljivega ali nerodnega učenca on precej ojstreje pogleda, ali pa ga kaj takega popraša, od česa se ravno govori, in ga tako zaverne na pravo pot, da je miren in pazen. Učitelj, kateri v šoli branje tako vodi, potrebuje zanj skoro vseh svojih moči; zato se vidi, da ta učilni predmet ni ravno naj zložnejši. — Kadar učenec kaj napak izreče in bere, naj učitelj učenca sam zaverne, ali pa naj pusti, da ga drugi boljši učenci zavračajo, in tisti, ki se je zmotil, naj zmoto ali napako sam popravi. Nekteri učitelji imajo navado, da učenca precej zavernejo že pri zmoti; nekteri pa pusté, da se začeti stavek poprej do konca zbere. Poslednje bi bilo zavoľjo tega boljše, ker bi se sicer pri marsikterem učenecu v stavku moralo prevečkrat prenehovati; toda slab učenec si bo pa po zbranem stavku vendar težko spomnil, kje da se je zmotil in napéno bral. — Treba je tedaj, da mu učitelj sam zmotnjavo izgledno prebere, ali po kom drugem dá popraviti. Potem naj se stavek toľiko časa ponavlja, da se zmota popol-

noma odpravi. Vendar je tudi treba, da učitelj pri tem še na marsikaj pazi. Nekteri otroci nikakor ne morejo razumeti, kako naj se pravilno in razločno bere; nekteri že od rojstva težko govoré, — drugi slabo šolo obiskujejo in zavoljo tega predalječ zaostajajo. Skušeni učitelj pri takih okoliščinah hodi po srednji poti, in pravična razmera mu pové, koliko časa se mora muditi pri kakem učencu.

Gredé naj se še opomni, da je natančna razločnost pri branji tudi zelo koristna za pravopisje, in da še celó pri izreji otrok veliko velja, ker se pri tem uče in vadijo, da so bolj redni in natančni.

(Dalje prih.)

Tečno učilo.

K a z a v n i p o d u k.

Stanovi.

S n o v a. Mašnik, učenik, kmet, zdravnik, sodnik, kupčevavec, vojak, rokodelce, umetnik, vradnik, služabnik, mornar (čolnar), voznik, pastir, dninar.

U č b a. Mašnik bere sveto mašo, deli svete zakramente, in uči v cerkvi in v šoli Boga spoznavati in mu služiti. Gospod fajmošter in gospodje kaplani so mašniki. Imajo dolgo črno suknjo in bel podvrtnik. Mnihí so večidel tudi mašniki, in so različno oblečeni. Mašnike ali duhovne gospode moramo spoštovati; zakaj? Kaj storé pridni otroci, kadar pridejo k duhovnemu gospodu? — Učenik ali učitelj uči v šoli otroke, ter skerbí, da so vedno bolj umni in boljši. Kaj uči učenik v šoli? Otroci morajo učnike vbogati in spoštovati. Učeniki so v šoli otrokom namesti staršev. Pridne in vbogljive otroke ima učenik rad. — Kmet stanuje v vasi. On obdeluje zemljo in redí živino. Oblači se drugače kakor mestni ljudje. Kmet dela za vse stanove; kako? Pridnega kmeta moramo spoštovati. — Zdravnik zdravi bolnike; kako? — Tatove in hudodelnike vjamejo, in gosposka jih kaznuje. Sodnik jim odloči in naloži zasluženó kazen. — Kupčevavec ali tergovec kupuje in drugim prodaja v prodajavnici ali štacuni. — Kako se prodajavnice že zunaj poznajo? Kupčevavec mora biti pravičen. Pregovor pravi: „Mera in vaga v nebesa pomaga“. — Vojak ima